

Obsah

I. NAŠE VLAST

JAN ČAREK

Kdyby tu nic nebylo 3

JIRÍ ŽÁČEK

Národ 3

FRANTIŠEK NEPIL

Lipová alej 4

FRANTIŠEK BRANISLAV

Naše rodná řeč 4

KAREL PLICKA

Záludnosti českého jazyka 5

JIRÍ KAHOUN

Hodina českého jazyka 6

JIRÍ ŽÁČEK

Česko 8

JIRÍ SUCHÝ

Píseň o Praze 9

II. VÝLET PO ČECHÁCH

JANA ŠTEFÁNKOVÁ

Staroměstský orloj 10

MILOSLAV ŠVANDRLÍK

Golem 11

MIROSLAV IVANOV

Jak ledňáček bloudil Prahou 12

JOSEF KŘEŠNIČKA

Výprava 14

JOSEF HIRŠAL, JIRÍ KOLÁŘ

Z Palečkova legračního místopisu 15

MICHAL ČERNÍK

Kutná Hora vás vítá 16

III. HORNINY A MINERÁLY

MICHAEL O'DONOGHUE [majkl ou donou]

Horniny 18

ÉMILIE BEAUMONTOVÁ [emili bómontová]

Nerosty neboli minerály 19

MICHAL ČERNÍK

O zlatém kvítku 20

IV. VÝLET NA MORAVU

LEONTINA MAŠÍNOVÁ

Chodba z Moravy do Prahy 21

FRANTIŠEK NEPIL

Nahlédnutí do Jihomoravského kraje 24

JIRÍ HAVEL

Znáte zajímavá místa naší vlasti? 25

V. ČESKÉ ZEMĚ V 16. A 17. STOLETÍ

JIRÍ ČERNÝ, PAVEL ZÁTKA, ZDENĚK ADLA

Konec středověku, začátek novověku 26

NAĎA KUBŮ

Pražská defenestrace 27

Bitva na Bílé hoře 28

PETR ČORNEJ A KOLEKTIV

Truchlivé divadlo na staroměstském rynku 29

BOHUSLAV ŽÁRSKÝ (podle Aloise Jiráska)

Růžový palouček 30

OLDŘICH SIROVÁTKA

O Kozinovi a Lomikarovi 31

VI. SVĚT DÍVEK A SLEČEN

POLLY HORVÁTHOVÁ

Cirkus ve městě 34

MARKÉTA ZINNEROVÁ

Kdo se bojí, nesmí do lesa 36

ZDENĚK SVĚRÁK

Holky z Polabí 38

JIRÍ ŽÁČEK

Přátelství 39

ZDENĚK SVĚRÁK

Neopouštěj 39

MIER DIEKMANNOVÁ [míp dýkmanová]

Tichá válka 40

VOJTĚCH STEKLAČ

Pohled sestry 42

VII. SVĚT KLUKŮ**VOJTĚCH STEKLAČ**

Pohled bratra 43

Jak jsme letěli balónem 44

ADOLF BORN (o něm) 47**MARK TWAIN** [márk tvejn]

Dobrodružství Toma Sawyera [sojera] 48

MARK TWAIN (o něm) 49**RICHMAL CROMPTONOVÁ** [ričml kromptnová]

Rytíři hranatého stolu 50

VÁCLAV BUDINSKÝ

Moc práce 52

Dětská logika 53

VÁCLAV BUDINSKÝ

Výroky ze školních lavic 53

VIII. SVĚT FANTAZIE**ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY** [antuan d sentekziperi]

Setkání s malým princem 54

HANA DOSKOČILOVÁ

Antoine de Saint-Exupéry 56

ERICH KÄSTNER

Vstup volný! Děti Polovic! 58

VÍTĚZSLAV NEZVAL

Krásné peří 60

CLIVE STAPLES LEWIS [klif stejpls lúis]	
Edmund vchází do skříně	61
JAROSLAV SEIFERT [sajfřt]	
Rozhovor	64
JAROSLAV SEIFERT (o něm)	64
IX. KOUZLO VÁNOC	
ALENA SANTAROVÁ	
Vánoční obyčej a pověry	65
JOSEF BRUKNER	
Večerní krajina	66
JARMILA TURNOVSKÁ	
Vánoce dělají s lidmi divy	67
JIŘÍ DĚDEČEK	
Vánoce na Marsu	69
JAN RYSKA	
O hrách všelijakých – naučení čtvrté	70
Hádky – o zimě a Vánocích	71
JIŘÍ TRAPEK	
Betlémy	72
KAREL BENETKA	
Zimní láska	74
X. NOVÝ ROK	
JOSEF BRUKNER	
Léto a zima	75
LUBOR FALTEJSEK	
Docela malá zeměřesení	76
XI. VESMÍR, NÁŠ SVĚT	
JOŠIP KLECZEK [kleček]	
Co je to vesmír?	79
CAROL STOTTOVÁ	
Díváme se na noční oblohu	79
PAVEL KLUŠANCEV	
Proč jsou hvězdy tak krásné?	80

STANISLAV MOŠA	
Večernice	81
JIŘÍ ŽÁČEK	
Co jsem viděl na Venuši	82
JOSIP KLECZEK	
Sluneční soustava	83
MIKULÁŠ KOPERNIK (o něm)	83
HANA DOSKOČILOVÁ	
A přece se točí	84
Hádanky - z vesmíru	85
NICK ARNOLD	
Tajný příběh Slunce	86
SUE BECKLAKE [sú bekleik]	
Planeta Země	87
JIŘÍ ŽÁČEK	
Měsíc	88
PAVEL KLUŠANCEV	
První lidé na Měsíci	88
ZDENĚK HORSKÝ, ZDENĚK MIKULÁŠEK	
O prvních krocích na Měsíci	89
XII. VÝVOJ ŽIVOTA NA ZEMI	
Různé představy o vzniku světa	90
Co je to bible?	90
IVAN OLBRACHT	
O stvoření světa a člověka	91
MARKÉTA KLOCOVÁ	
Od veleještěřů k lidem	92
MILOŠ MACOUREK	
O tom, jak Mach a Šebestová získali vzácnou názornou pomůcku	94
XIII. JSOU LIDÉ VE VESMÍRU SAMI?	
ZDENĚK HORSKÝ, ZDENĚK MIKULÁŠEK, ZDENĚK POKORNÝ	
Sci-fi není žádná novinka	98

MILOSLAV ŠVANDRLÍK	
V podivném světě	99
JULES VERNE [žil vern]	
Od 10 hodin 20 minut do 10 hodin 47 minut večer	102
HANA DOSKOČILOVÁ	
Jules Verne	104
NIKOLAJ NOSOV	
První den na Měsíci	106
ALOIS MIKULKA	
Třiadvacet robotů	108
XIV. SVĚT ČAR A KOUZEL	
JOSEF BRUKNER	
O černé hodince	110
JIRÍ VOSKOVEC, JAN WERICH	
V domě straší duch	111
JIRÍ VOSKOVEC, JAN WERICH (o nich)	111
ROALD DAHL	
Pan Jenkins a jeho syn	112
NORBERT FRÝD	
O míči, který šel jen do nepřátelské branky	115
TERENCE BLACKER [terens bleikr]	
Potíže s Čarosléčnou	118
JOANNE ROWLINGOVÁ [džoan roulingová]	
Zmijozelův dědic	120
JULIAN TUWIM	
Zázraky a divy	123
XV. SVĚT ZÁHAD A DETEKTIVNÍCH PŘÍBĚHŮ	
JAROSLAV FOGLAR	
Na cestu ke knižnímu vydání Rychlých šípů	124
JAROSLAV FOGLAR (o něm)	125
JAROSLAV FOGLAR	
Získání vlajky Rychlých šípů	126
Ve svatojakubské věži	127

LUDEK BROZEK	
Přepadení v restauraci	129
ANTONÍN JIRÁČEK	
Král a lupič	130
Hádky - o penězích	131
XVI. SVĚT ŽERTŮ A ŠPRÝMŮ	
RUDOLF MATYS	
Apríl	132
JAN RYSKA	
Vyvádění aprílem	132
BETTY MACDONALDOVÁ	
Léčení kazisvěta	133
ALENA VOSTRÁ	
Tichý nenápadný chlapec	136
JIŘÍ HAVEL	
Znáte známá přísloví?	139
JAROSLAV HAŠEK	
Vařím si vejče naměkko	140
JAROSLAV HAŠEK (o něm)	141
JOSEF HIRŠAL, JIŘÍ KOLÁŘ	
Palečkovy chytačky	142
Palečkovy hádky	142
Paleček a levačka	142
EMANUEL FRYNTA	
Enšpíglovo učené hádání v Praze	143
MILOŠ MACOUREK	
Julie a pečení krocani	144
XVII. SVĚT ZAHRADNÍKŮ A ZAHRAD	
KAREL ČAPEK	
Jak se zakládají zahrádky	146
KAREL ČAPEK (o něm)	146
ALOIS MIKULKA	
Květiny	147

LUĐVÍK STŘEDA	
Skalka	148
PAVEL SÝKORA	
Hádanky ze zahrady	149
HANA DOSKOČILOVÁ	
O zemi vousáčů a žlutých melounů	150
XVIII. ROZDÍLNÉ PODMÍNKY ŽIVOTA NA PLANETĚ ZEMI	
JIRÍ ČERNÝ	
Voda a pevnina	152
EZOP, převyprávěl PAVEL ŠRUT	
Kupec a moře	154
NICK ARNOLD	
Zkuste odhadnout, jak chytrá jsou zvířata	155
Rekordy ze světa zvířat - výška, délka	155
MARKÉTA KLOCOVÁ	
Poušť	156
DANUTA CISZAK	
Velbloud	157
CHRISTIAN MORGENSTERN	
Odjezd do Afriky	157
Pohádka o tom, jak si opice stavějí dům	158
JIRÍ ŽÁČEK	
Opice	159
RUDYARD KIPLING	
Mauglího bratři	160
KOLEKTIV AUTORŮ	
Život v lese	162
JIRÍ ŽÁČEK	
O nebezpečném skákání do řeči	163
FRANTIŠEK HALAS	
Privítání v lese	163
RUDOLF TĚSNOHLÍDEK	
Liška Bystrouška	164

JAN WELZL	
Konečně lidé!	166
JIRÍ ŽÁČEK	
Eskymák	168
VITALIJ BIANKI	
Ptačí ostrov	169
MILOŠ KRATOCHVÍL	
Ztracená teta	171
XIX. DOBA NÁRODNÍHO OBROZENÍ	
Národní obrození	172
ZDENĚK ADLA, PAVEL ZÁTKA, JIRÍ ČERNÝ, JIRÍ KALOUSEK	
Devatenácté století a knihy	172
JIRÍ ČERNÝ, PAVEL ZÁTKA, ZDENĚK ADLA, JIRÍ KALOUSEK	
Josef Kajetán Tyl	174
KAREL JAROMÍR ERBEN (o něm)	176
KAREL JAROMÍR ERBEN	
Polednice	176
VÍTĚZSLAVA KLIMTOVÁ	
Polednice pravá	177
JIRÍ ČERNÝ, PAVEL ZÁTKA, ZDENĚK ADLA, JIRÍ KALOUSEK	
Božena Němcová	178
BOŽENA NĚMCOVÁ	
Předvečer svatojánský	180
Svatojánská noc	181
XX. SVĚT PRÁZDNINOVÝCH RADOVÁNEK	
VÁCLAV PAVEL BOROVIČKA	
Psí chůva	182
MILOŠ KRATOCHVÍL	
Výzkum	183
IVA PROCHÁZKOVÁ	
Červenec má oslí uši	184

VÁCLAV ČTVRTEK

Perla 186

MIROSLAV FLORIAN

Červenec 187

Řešení hádanek 188

Seznam ilustrátorů 189

Obsah 190

Čítanka byla zpracována jako soubor autorských děl určený k vyučovacímu účelům, a to zejména k výuce čtení, literární, výtvarné a estetické výchovy. Pro objasnění jejího obsahu byla v čítance použita výtvarná díla, která se zařazenými díly literárními tvoří zvykově nedílný celek.